

ennek szüksége fennforog s az ipar igényei azt megkövetelik, a fahozamnak a közeli vidék ipari szükségletéhez mért része, hanem és választék szerint s azonkívül is kisebb részletekre szétszórva, évről-évre a rakodókon nyilvános árverés útján értékesíttessék, amikor is az érdeklődő iparosnak módjában áll faszükségletét — habár gömbölyű állapotban — közvetlenül a termelőtől beszerezni. Ha szükséges, ez az eljárás annyira a részletekig kiterjeszthető, hogy a házi ipar apró szükséglete is fedezhető, ez talán már nem nyilvános árverésen, hanem árszabály szerinti ár mellett.

A házi kezelés mellett az erdők közelében új faiparvállalatok fognak létesülni. s a nagybirtok fatermésének mindinkább nagyobb részét fogja a helyi ipar elfogyasztani. A házi kezelés tehát az iparfejlesztés most annyira sürgetett érdekeit is előmozdítja s a legtermészetesebb, minden mesterkélt segélyakciótól mentes módon oldja meg az ipari faszükséglet fedezésének kérdését.

IRODALOM.

I. Lapszemle.

Ujabb nézetek az erdőtalaj gazdasági értékéről. *Nossek E. A.*, a reichsstadti felsőbb erdészeti tanintézet tanára az „Oesterreichische Vierteljahresschrift für Forstwesen“ f. é. II. füzetében az erdőtalaj gazdasági értékének kiszámításánál alkalmazott kamatlábbal foglalkozik és erre vonatkozólag érdekes új nézőpontokat tár fel. Feltűnőnek találja, hogy az erdőtalaj eladásánál elért érték, kényszereladásoktól eltekintve, mindig magasabb, mint a kiszámított gazdasági érték, sőt mint ennek maximuma, s az értékkülönbséget csak ritkán magyarázható meg oly számbelileg ki nem fejezhető gazdasági előnyökkel, amelyek a vételnél figyelembe jöhettek. Ez a körülmény arra enged következtetni, hogy a gazdasági érték képlete az erdőtalaj értékét nem juttatja helyesen kifejezésre.

A talaj gazdasági értékének képlete, amint azt Faustmann felállította, tudvalevőleg a következő:

$$Tg = \frac{V_f + A_a 1 \cdot op^f - a + \dots - e \cdot 1 \cdot op^f}{1 \cdot op^f - 1} - \ddot{U}$$

a hol V_f a véghasználat, A az áterdölések értéke, e az erdősitési költség, $\ddot{U}$ az évi üzemi kiadásoknak megfelelő tőke $\left(\frac{\ddot{U}}{0 \cdot op} \right)$.

Miután ennek a képletnek minden egyes tényezője a talaj minősége és a talaj kihasználásának mérve szerint változó és részben (mint pl. az alkalmazott kamatláb) a gazdálkodó egyéni felfogásától függ, természetes, hogy a talaj gazdasági értéke is csak szubjektív helyességre tarthat igényt. De ettől eltekintve Nossek helyteleníti azt, hogy az erdőgazdaságból már kivont értékek is az u. n. erdőgazdasági kamattal prolongáltatnak, holott a birtokosnak alkalma van ezen folyóvá lett összegeket magasabban kamatoztatni. Mert ha el is fogadjuk azt a nézetet, hogy az erdőbirtokos az erdejében rejlő tőkék után aránylag kisebb kamatozást várhat, úgy ez mégsem okolja meg azt, hogy egyéb vagyonát is csupán az erdészeti kamatlábbal kamatoztassa.

Az előhasználatok (áterdölések) útján nyert értékeket az erdőbirtokos erdőgazdaságából már kivonta és azt az erdészeti kamatlábnál magasabb kamatra helyezheti el.

Hasonlóan az üzemi költségek fedezésére szükséges tőke (Ü) Nossek szerint mint az erdőgazdaságon kívül működő tőke tekintendő, amely nem az erdőgazdasági, hanem ennél nagyobb százalékkal kamatozik, tehát eddig mindig tulságosan magas tőkeértékkel vétetett számításba. Hasonlóan vagyunk az erdősítési költség számításával is. Mindezek számításbavételénél *legalább* is az általános kamatlábat kell számításba venni, feltéve, hogy a birtokos az erdőn kívüli vagyonát pl. állampapírokba fekteti, de vehető magasabbra is, ha jól jövedelmező iparvállalatokba stb. helyezi el a földbirtokban nem rejlő, illetőleg abból felszabaduló értékeit.

Annak megítélésére, hogy mily befolyást gyakorol a különféle százalékok alkalmazása a talaj értékére, Nossek a következő példát közli:

Legyen 1 ha fenyőerdő véghasználati értéke 100 éves korban 4800 K, továbbá az áterdölések értéke a

30	40	50	60	70	80	90	éves korban
60	100	150	200	380	500	480	K

$e = 80$ K, $\ddot{u} = 10$ K, $p = 3\%$. A talaj gazdasági értéke ekkor 111.77 K.

Ha ellenben az előhasználatok értékét és $\frac{\ddot{u}}{0.0p}$ értéket nem 3, hanem 4%-kal állítjuk a képletbe, akkor a gazdasági érték

316.33 K, ami a tényleges eladási értéknek sokkal inkább megfelel, mint az előbbi.

Miután ekként Nossek szerint a talaj gazdasági értékének kiszámításánál eddig használt képlet részben helytelen feltevésekből indul ki, nem lephet meg, ha a belőle levont gazdasági következtetések is részben hibásaknak bizonyulnak. A talaj-érték helyesbített képletében

$$Tg = \frac{V_f + A_a \cdot 1 \cdot op_1^{f-a} + \dots - e}{1 \cdot op^f - 1} - \left(e + \frac{v}{0 \cdot op_1} \right)$$

az $\frac{A_a \cdot 1 \cdot op_1^{f-a}}{1 \cdot op - 1}$ kifejezés, ha p_1 megfelelően nagyobb, mint p (pl.

4 és 3%), emelkedő fordulóval (f) mindig növekszik. Ezt a növekvést a

$\frac{V_f}{1 \cdot op^f - 1}$ értéknek bizonyos időponton túl való csökkenése sem ellensúlyozhatja, s így a talaj gazdasági értéke sohasem éri el tetőpontját, hanem emelkedő vágásfordulóval folyton emelkedik, minek következtében a pénzügyi forduló az eddigi értelmezésben jelentőségét veszti. De ha ez így van s a pénzügyi forduló mint gazdasági cél nem állhat fönn, úgy új gazdasági célok formulázása és megokolása válik szükségessé, amit Nossek közelebbre ír.

Bund Károly.

II. Könyvismertetés.

„Mezőgazdasági problémák!“ A mezőgazdasági érdekképviselő kérdéséhez. Irta Paur Ödön.

Az a szemfüles, jól szervezett had, mely mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége, az Orsz. Magy. Gazd. Egyesülettel az élén, az egész ország mezőgazdait egybefűzi, csakhamar felfogta Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter hivatalba lépése alkalmával nyilvánított ama kijelentését, hogy *sürgősen szükségesnek tartja a mezőgazdasági érdekképviselő szervezetét* s azonnal felhívta állásfoglalásra szerveit: a vármegyei gazdasági egyesületeket, a következő kérdőívet küldvén meg nekik:

1. Szabad- vagy kényszertársulás útján történjék-e a szervezkedés?

2. Az új érdekképviselő szervezeténél fenntartassék-e a megyei

rendszer vagy tekintettel a nemzetiségi s gazdasági viszonyokra, nagyobb területi egység vételessék-e alapul?

3. Utóbbi esetben milyen szerep jusson a megyei gazdasági egyesületeknek?

4. Hogyan gondolja a mezőgazdasági közigazgatási (autonom) ügyek s a szoros értelemben vett érdekképviseleti ellenőrző és agitacionális működés szétválasztását?

5. Minő költségfedezettel rendelkezik az egyesület ez idő szerint?

6. Minő fedezetre volna szükség, hogy mostani szervezete mellett a jelenleginél szélesebb körű s eredményesebb tevékenységet fejthessen ki?

A „Köztelek“ folyó évi október 17-iki száma azonban sajnálatlaltal kénytelen bevallani az érdeklődés hiányát, minthogy mindössze még csak 14 egyesület küldötte be véleményét s érdemleges válasz ezekben is csak az 1—3 kérdésekre nézve érkezett, jöllehet a nagyváradi országos gazdaggyűlés szeptember 19-én már határozott állást foglalt el azóta. A *kényszertársulásban* azonban, az aradi egyesület kivételével, valamennyien egyetértének.

E késedelem azonban az egész mozgalomban mellőzött erdészeti előnyére van, mivel ily módon ideje lesz az Országos Erdészeti Egyesület választmánya által folyó évi október 6-iki gyűlésén kiküldött bizottságnak a gazdasági érdekképviseletet beható tanulmány tárgyává tenni s az Országos Erdészeti Egyesületet határozott álláspont elfoglalására birni.

Az előttünk fekvő munka szintén a gazdaszövetség felhívásának egyik eredménye.

Az első fejezetek csak általános elmefuttatásokat tartalmaznak.

Az együttműködésre való szervezkedést főképpen azért tartja szükségesnek, mert „sem a termelés módjai, sem az értékesítés tekintetében *egységes irányelvek nem dominálnak*“ s az értékesítés módozatait a *gazdatársadalmon kívül álló tényezők irányítják*. Ilyenek a tőzsde, az export, a politika s a külföld eseményei. Már a jól szervezett munkásmozgalmakkal szemben sem állhat meg a szervezetlen gazdatársadalom.

Itt csak a *köteles társulás* útján lehet segíteni, mert az *önkéntes* társulással létrejött gazdatársadalmi szervek, 40—50 év tapasztalatai szerint, magasabb feladatok megoldására képtelenek.

Az eddigi szervezet mellett egyetlen egy gazdasági egyesület sem hivatkozhatik az általa képviselt gazdaközönség *összességére*, mivel ezeknek legfőlebb 4—5⁰/₀-a (csak kevés helyen 20⁰/₀) szokott tanácskozássra összejönni.

A mezőgazdasági kamarák szervezését megyénként kívánja, és „*az egyes vármegyei gazdasági egyesületeket* kell átalakítani a magyar földmívelésügyi központi kormányzat *hivatalos* külső szerveivé“.

Csak a vármegyei közigazgatással való szoros kapcsolat teszi lehetővé, hogy a *nemzetiségi* vidéken a magyarság fenntartásának hasznos szervei legyenek.

A „mezőgazdasági problémák“ szerzője előnyösen kiténik többi társai közül, kik rólunk mit sem akarnak tudni, azáltal, hogy a gazdasági kamarák körébe az erdészeti szakot is bevonja.

Szerinte „*a végcél: a gazdatársadalom és a gazdálkodással, valamint a rokon erdészettel foglalkozók szervezetbe leendő tömörítése, hogy egyesült erővel szolgálhassák létérdekeiket*“.

De nem barátja annak, hogy e kamarák csak véleményező testületként állíttassanak be a vármegye centrumába. „Oly hatalmas társadalmi osztály, mint a magyar gazdák, *erdőbirtokosok, gazda- és erdőtisztek*, már *joggal* vindikálhatnak maguknak *erősebb szervezetet*“.

Minden körjegyzőség székhelyén hivatalos *gazdatestületet* kell megalkotni, melynek tagja a község *föld- és erdőbirtokosai*; külön csoportként a *mező- s erdőgazdasági munkások* 100 után egy képviselőt állítanak. A községi s központi szervek közé esetleg egy *járási szerv* is beilleszthető volna a főszolgabíró székhelyén.

A központi érdekképviselő szerve volna „*a vármegyei mezőgazdasági (és egyuttal esetleg erdészeti) kamara*“.

A kamara *elnöke* egy széles látkörű gazda volna. *Előadói* volnának: az egyes szakok szerint: az *állatorvosok, erdőfelügyelők, erdészek, szőlőszeti s borászati felügyelők* stb., továbbá a *kihágási* ügyekben most is eljáró megyei aljegyző (mint egyedüli jogász), végül *kamarai igazgatók* lennének a gazdasági egyesületi titkárok.

A vármegyei *mezőgazdasági kamarák* teljesen önálló, de mégis a vármegyékkel a közigazgatási bizottság útján összefüggő

szervezetet képezvén, *hatáskörükbe utaltatnának mindazok a mezőgazdasági és erdészeti ügyek másodfoku elbírálás végett, melyek ma az alispánok jogkörébe tartoznak.*

A mezőgazdasági kamarák feladatai: A gazdatestületek s szakreferensek javaslatai alapján az egész vármegye gazdaközönsége kívánalmairól értesülést szerezni s azoknak vagy saját hatáskörben vagy magasabb fórumoknál való szorgalmazás által eleget tenni; a mezőgazdasági oktatást vándortanítók s elmét derítő hasznos folyóiratok s nyomtatványok útján fokozott mértékben teljesíteni s megfelelőleg szerkesztett napilappal a szocialisztikus olvasmányokat félreszorítani.

Továbbá háziiparral téli foglalkozást adni a népnek s hitel-, fogyasztási, értékesítési szövetkezeteket elősegíteni, szintén a gazdasági kamarák feladata. Ugyanezen alapon a tűz-, jégkár-, a munkásbaleset- s életbiztosítási és nyugdíj ügyet, továbbá a gazdasági munkás- és cselédpénztár ügyét elősegíteni.

E célok megvalósítására 5 millió korona befektetést s a vármegyénél gyűjtött állategészségügyi, állattenyésztési s ebadó-alapoknak a kamara rendelkezésére való bocsátását kívánja.

A miniszteriumnál levő hasonló alapok szintén e kamarák közt szétosztandók. A hiányzót a képviselőház szavazná meg.

A munkásmozgalmak állandó megfigyelése s a munkásközvetítés szintén a gazdaszékek hatáskörébe utaltatnék.

Igen fontos feladata lenne: *„megteremteni a gazda- és erdő-tisztí karnak is a maga hivatalos érdekképviselőt külön osztályként“, hogy e két kar a kellő megbecsültetésben részesüljön.* E tiszteknek a kamara képezné elsőfoku *fegyelmi bíróságát*, kellő nyugdíj- s balesetbiztosítással, hogy a nyers munkás mellett az iskolázottról is gondoskodva legyen.

A gazdasági egyesületek viszonyát az érdekképviselőhöz úgy kívánja Paur megfejteti, hogy ez utóbbiak „független társadalmi ellenőrzését teljesítsék a jövőben a területhez nem kötött, illetve több vármegyére kiterjedő működési körrel bíró s ma is működő gazdasági egyesületek, az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel az élükön“.

S ha már ez utóbbira rááll a szerző, akkor nincs ok, mért ne terjesztené egy-egy gazdasági kamara területét is több megye

területére, ahogy a gazdák többsége a nagyváradi országos gazdagylésen elfogadta s ahogyan e sorok írója a „Napi kérdések“ czikkében az „Erdészeti Lapok“ olvasói előtt kifejtette.

Földes János, m. kir. erdőmester.

Népszerű egészségtan. Egészségügyi irodalmunk szegénysége közepette alig — van néhány, száraz tankönyvön kívül egyebünk — szinte hézagpótlónak tekinthető dr. Barabás József középiskolai egészségtanár és iskolaorvos most megjelent „Népszerű egészségtan“-a. Ez a kis munka valóban az, a minek a címében vallja magát: az egészségtannak népszerű, világos, áttekinthető feldolgozása. Nem száraz rendszerbe foglalva tanítja meg az olvasót legtöbbször érthetetlen orvosi fogalmakra, hanem teljesen gyakorlati szempontokat tartva szem előtt, röviden, szabatosan és érthetően felvilágosítást nyújt arról, hogy kell élnünk, laknunk, ruházkodnunk és dolgoznunk, továbbá mi a teendőnk orvos hiányában, ha fertőző bajokkal vagy balesetekkel kerülünk szembe. Egyszerűen tájékoztat röviden mindenről, amit tudnunk kell, hogy egészségünket tőlünk telhetően óvhassuk és ápolhassuk. A munka főbb fejezetei a következők: A talaj; a lakás; világítás és fűtés; a levegő; a ruházat; a táplálkozás; a víz; a munka; a gyermek és iskola; fertőző betegségek; első segély. A hasznos kis könyv a Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtárban jelent meg. A gyűjtemény 182—183 száma. Ára 1 kor. 20 fill. Megszerezhető minden hazai könyvtár útján.

FAKERESKEDELEM.

Az erdőkinestár szávamenti tölgyeseinek értékesítése az 1906. évben.

Az erdőkinestár tulajdonát képező szávamenti öreg tölgyesek 1906. évi vágásai folyó évi október hó 25-ikén írásbeli versenytárgyalás után adattak el a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál.

Tizenhárom vágás bocsátott árverésre, összesen 2,874.777 korona becsértéssel.